

איכא דאמרי אמר רבא וכן לענין גיטין –

There are those who say; רבא ruled: and similarly regarding Gittin

OVERVIEW

After the גמרא cited the initial view of רבא that אין אונס בגיטין, the גמרא cites an opposing view that רבא maintains בגיטין. Our תוספות rules that אין אונס בגיטין and reconciles it with a seemingly contradictory גמרא.

פסק רבינו חננאל כלישנא קמא דאין אונס בגיטין -

The ר"ה ruled like the first version (of רבא) that אין אונס בגיטין -

והביא ראיה מדקאמר סתמא הש"ס בריש השולח (גיטין לד, א ושם) גבי ההוא דאמר¹ -

And the ר"ה brought proof to his ruling since the גמרא stated anonymously in the beginning of פרק השולח, regarding a person who said -

אי לא נסיבנא עד תלתין יומין ליהוי גיטא כולי ואי משום אונס אין אונס בגיטין -

‘If I do not marry until thirty days it should be a גט’, etc. The גמרא ruled that it is a valid גט, because we disregard his claim that it was an אונס, since the ruling is that אין אונס בגיטין; thus proving the ruling of the ר"ה.

ר"ה concurs with the ruling of the תוספות:

וכן נראה דאליבא דאיכא דאמרי הוּו פירכי מכל הני דמייתי סייעתא ללישנא קמא -

And so it seems that the הלכה is כלישנא קמא that אין אונס בגיטין, for according to the there are refutations to this view from all the sources from which the גמרא brought as a support to the ל"ק; and even though the א"ד respond to these difficulties, nevertheless -

ולא סמכינן אשינוויי דחיקי -

We cannot rely on these inadequate answers.

² asks: תוספות

וקשה לרבינו יצחק דמסיק בפרק מי שאחזו (שם עג, א ושם) -

And the ר"י has a difficulty with this view that the הלכה is בגיטין, for the דבין דאמר הרי זה גיטין אם מתי מחולי זה בין אם אמר אם לא אעמוד מחולי זה³ -

¹ He wrote a גט to his ארוסה stating that if I will not make the נישואין within thirty days, this גט should become effective. He did not make the נישואין within the allotted time, but wanted to invalidate the גט claiming that he did whatever he could to make the נישואין, but was not able. The גמרא ruled that it is a valid גט for אין אונס בגיטין.

² See ‘Thinking it over’.

³ One may think that if he said זה גיטין אם מתי מחולי זה and אם לא אעמוד מחולי זה it would be

That whether he said; ‘here is your גט if I die from this sickness’, or whether he said, ‘here is your גט, if I do not stand up from this sickness’ -

ונפל עליו הבית או נשכו נחש או אכלו ארי דלא הוי גט אלמא דיש אונס בגיטין⁴ -

And the house collapsed on him, or a snake bit him, or a lion devoured him, in all these case it is not a גט (this ends the citation from the גמרא there); it is evident that יש אונס בגיטין (and therefore it is not a גט) –

anticipates a response to his question:

וליכא למימר דהתם לא מטעם דיש אונס קאמר דלא הוי גט -

And we cannot answer that there, it is not on account of בגיטין that the rules that it is not a גט (as the ר"י would have us understand) -

אלא משום דבין אם מתי מחולי זה בין אם לא אעמוד משמע שימות מחמת זה החולי⁵ -

But rather the reason why it is not a גט is because that whether he said אם מתי or whether he said לא אעמוד from this sickness, either way his intent was that the גט should be effective only if he dies because of this sickness -

וכשנפל עליו הבית או נשכו נחש אינו גט דאין זה מחולי זה -

However when the house collapsed on him or a snake bit him, it is not a גט, because this is not considered that he died from this sickness; but it has nothing to do with אונס or אין אונס, thus resolving the ר"י's difficulty –

rejects this response:

דהא מוכח בהדיא התם דמטעם דיש אונס הוא -

For it is explicitly evident there that the reason it is not a גט is because יש אונס (and not because the תנאי was not fulfilled), for -

גבי ההוא גברא דזבין ארעא לחבריה וקביל עליה כל אונסא דאיתליד בה כולי⁷ -

Regarding that person who sold land to his friend and the seller accepted upon himself to be responsible for any misfortune that will develop, etc.

---

a valid גט), however if he said אם מתי מחולי זה and אכלו ארי, the תנאי was not fulfilled (since he did not die זה מחולי זה), and it would not be a גט (even if אונס בגיטין (אין אונס בגיטין), nonetheless the גמרא maintains that in either case it is not a גט because (as תוספות understands [now]) יש אונס בגיטין, but not because the תנאי was not fulfilled (for [even] אם מתי מחולי זה, can be interpreted to mean that I will die before I recover from this sickness and indeed he did).

⁴ If we maintain אין אונס בגיטין then the גט should be valid since he never recovered from the sickness. However, if יש אונס it is understood why it is not a גט, for his lack of recovery was due to an אונס.

⁵ According to this understanding (of the למימר זה), even לא אעמוד מחולי זה means that I will not recover, but I will die from this sickness, which did not happen when אכלו ארי, and therefore the תנאי was not fulfilled and the גט is invalid, but not because of בגיטין יש אונס בגיטין. [See footnote # 3.]

⁶ The seller guaranteed the field and that no matter what will happen, the seller will make the sale good to the buyer.

⁷ The king then ordered that the river be diverted and be made to flow in this land which was sold. The buyer whose field was ruined wanted compensation from the seller, who accepted responsibility for דאיתליד בה כל אונסא דאיתליד בה.

אמר רבא אונס דלא שכיח הוא ומייתי רבא סייעתא מהא דאכלו ארי אינו גט⁸ -

ruled that this is an uncommon (the seller cannot be held responsible),
brought proof that one is not responsible for שכיח דלא, from the
previously mentioned case where the lion ate him, where the ruling is that it is not
a גט. refuted this alternate explanation and now reiterates his original question -

אלמא אונס דלא שכיח יש טענת אונס לרבא⁹ -

It is evident that according to רבא, there is טענת אונס by an שכיח -

והכא קאמר רבא גופיה בלישנא קמא שהוא עיקר -

And here the very same רבא maintains in the ל"ק, which is the accepted version -

דאין אונס אפילו באונס דלא שכיח כדמוכח הסוגיא¹⁰ -

That אונס as is evident in the גמרא even by an שכיח אין אונס.

answers: תוספות

ואומר רבינו יצחק דג' ענייני אונס הן¹¹ -

And the ר"י said that there are three types of אונס -

דאונס דלא שכיח כלל כההיא דמי שאחזו¹² אפילו ללישנא קמא דרבא דהכא יש אונס -

פרק מי שאחזו in אונס like the אונס which is altogether uncommon
That by an אונס (אין אונס here (who maintains ל"ק of רבא here), we say אונס -
even according to the ל"ק of רבא here (who maintains ל"ק of רבא here), we say אונס -

דלא שייך התם לתקן משום צנועות ומשום פרוצות¹³ -

For it is not applicable to enact in such a case a ruling of אונס because of the
and because of the פרוצות; תוספות explains -

דלעולם לא סברי צנועות דנפל עליו הבית או שהכישו נחש כיון דלא שכיח כלל¹⁴ -

⁸ This proves that the reason it is not a גט (when he said זה מחולי זה or אם מתי מחולי זה) is not because the תנאי was not fulfilled (for if this is the reason how can רבא derive from this that one is פטור for אונס דלא שכיח) but rather it is not a גט (even though the תנאי was fulfilled) because איש אונס בגיטין.

⁹ We see it from the way רבא derived from אכלו ארי and applied it to the case of the field that אונס יש טענת אונס.

¹⁰ The גמרא replies (on the proof from מברא, which indicates that איש אונס בגיטין) that (אין אונס דלא שכיח) and by such an אונס even if we maintain איש אונס בגיטין, however there is no אונס by an שכיח. This proves that when רבא ruled it was by an שכיח אין אונס בגיטין.

¹¹ In the question תוספות assumed that there are two types of אונס; an שכיח (where all agree בגיטין) and an אונס דלא שכיח (where there is the dispute between the two לשונות of רבא and) therefore there is the abovementioned contradiction between רבא here and רבא in שאחזו. The answer is that there are three types of אונס.

¹² Being devoured by a lion or having the river diverted into your field is an אונס דלא שכיח כלל.

¹³ The ל"ק here maintains that even though איש אונס בגיטין, nevertheless we rule אין אונס (and the גט is valid) because if we would rule איש אונס the צנועות will never remarry because they are concerned that perhaps the תנאי was fulfilled (the husband did not return) only because of an אונס (so the גט is invalid). The opposite is true of the פרוצות that even if there was an אונס (unknown to us), and the גט is invalid, they will (falsely) argue that there was no אונס and they are permitted to remarry. Therefore the חכמים enacted that אין אונס and if the תנאי was fulfilled (regardless of the circumstances; אונס or no אונס) the גט is valid, so the צנועות need not be concerned and the פרוצות are remarrying legally. However if there was a verified אונס דלא שכיח כלל, the גט will be invalid. See footnote # 14.

¹⁴ Even if we rule that by an שכיח כלל אין אונס it is not a גט, there is no concern that the צנועות will not remarry (when

For the צנועות will never imagine that the house collapsed on him or that a snake bit him, since it is לא שכיח כלל -

ומשום פרוצות נמי ליכא למיחש כיון דלא שכיח שיעשה¹⁵ כן¹⁶ -

And there is also no concern for the פרוצות, since it is not common that this should happen. This is one type of אונס (which is לא שכיח כלל) where the rule is י"ש אונס.

ואונס דשכיח כגון ההיא דפסקיה מברא אפילו לאיכא דאמרי אין אונס דאיבעי ליה לאתנווי -

And by a common אונס, for instance by the person where the river prevented him from coming, even according to the א"ד (who maintain בגיטין the ruling would be אין אונס, for he should have stipulated that in case I do not come because of מברא (or something similar and common) it should not be a גט.

אבל אונס דשכיח ולא שכיח בהא פליגי תרי לישני דרבא¹⁷ -

However by an אונס which is somewhat common but not very common (the third type of אונס), that is where the two versions of רבא argue whether י"ש אונס or אין אונס -

והלכתא כלישנא קמא דרבא כדפירשנו:

And the ruling is like the רבא ל"ק as we explained previously that אין אונס בגיטין.

SUMMARY

By an אונס כלל all agree that אין אונס, by a common אונס all agree that י"ש אונס, by a not so common אונס, there is the dispute between the two versions of רבא.

THINKING IT OVER

It appears from תוספות that the question from מי שאחזו is (only) if we maintain that the הלכה is בגיטין. ¹⁸ However, even if we do not rule בגיטין אין אונס, there is nevertheless a contradiction between the ל"ק of רבא which maintains בגיטין אין אונס and the גמרא in מי שאחזו where רבא maintains י"ש אונס בגיטין! ¹⁹

---

the תנאי (and therefore it is not a גט), because since it is לא שכיח כלל they will never assume it. See footnote # 13.

¹⁵ This should be (seemingly) read: והיו"ד צרויה והעין קמוצה; meaning, 'that it should happen'.

¹⁶ There is also no concern that since we say that by an אונס דלא שכיח כלל it is not a גט, there is the possibility that there was an אונס דלא שכיח כלל (and the גט is not effective) but the פרוצות will claim that it was not an אונס דלא שכיח כלל and remarry, for since it is לא שכיח כלל we cannot make a גזירה by something which is לא שכיח כלל.

¹⁷ Therefore, there is no contradiction, for the גמרא in מי שאחזו, which rules י"ש אונס is discussing an אונס כלל, however our גמרא, where רבא rules (according to the ל"ק) that אין אונס בגיטין, is discussing an אונס which is לא שכיח.

¹⁸ See footnote # 2.

¹⁹ See מהר"ם שי"ף and תוה"ר.